

Het Zeeuws Palet

Jeroen Flamman

Introductie

Het Zeeuws Palet is een beeldende kunstenaars vereniging. Ze is 20 jaar geleden opgericht door een aantal amateur beeldende kunstenaars uit Zeeland. Vanuit de gedachte dat mensen die op niet-beroepsmatige wijze bezig zijn met schilderen, tekenen en beeldhouwen, een hoge drempel kennen om te exposeren of op andere wijze met hun werk 'naar buiten te treden'. Mooie kunstwerken en waardevolle kennis en ervaringen bleven binnenskamers, en dat was zonde.

Het voornaamste doel van het Zeeuws Palet is om ervaringen uit te wisselen en nieuwe mogelijkheden te zoeken, om zo tot verdieping van het eigen werk te komen ten aanzien de beeldende kunstbeoefening.

De geschiedenis van het Zeeuws Palet start bij scheepswerf De Schelde. Een aantal werknemers, in hun vrije tijd kunstenaar, namen het initiatief om gezamenlijk een expositie van hun werk te organiseren. De Schelde bood hen de ruimte, en in totaal 38 werknemers konden met trots de in hun vrije tijd gemaakte kunstwerken exposeren. Reacties van deelnemers en bezoekers waren zo positief, dat het een eerste stimulans gaf om in georganiseerd verband te werken aan de behoefte van vrijetijdskunstenaars om met eigen werk naar buiten te treden. Het was de wethouder van Cultuur destijds (dhr. Bruinogen), die een officiële expositie in een museum beloofde, maar alleen op voorwaarde dat het een provinciaal draagvlak zou krijgen. Dat was geen probleem, vanuit heel Zeeland bleek meer dan voldoende animo onder de vrijetijdskunstenaars. De expositie was zo'n succes, dat de oorspronkelijke initiatiefnemers in 1981 een vereniging in het leven riepen genaamd A.B.K.Z.: Amateur Beeldende Kunstenaars Zeeland. Er werden twee oude leslokalen betrokken (in Middelburg en Goes) als ateliers, waarin de leden groepsgewijs op gezette tijden konden werken, zodat kennis, ervaring en creativiteit uitgewisseld konden worden. Sinds een jaar of drie heeft de ruimte in Middelburg plaatsgemaakt voor een eigen open atelier in Vlissingen.

Professionele kunstenaars zagen de vereniging niet direct zitten. Ze vonden het geen 'kunst', wat

vanuit de vereniging naar buiten kwam, het waren amateurs. Er verschenen vervelende artikelen in de kranten waarin het bestaansrecht van de vereniging werd bekritiseerd. Achteraf mag gezegd worden dat dit er mede voor gezorgd heeft dat de vereniging nu nog steeds bestaat. Het werd de uitdaging om zichzelf te bewijzen, om erkenning te krijgen voor hetgeen ze ondernamen en wat hen heeft doen volhouden en overleven. Jaren later werd de naam van de vereniging veranderd in het Zeeuws Palet, om de negatieve associatie met het begrip amateurisme te voorkomen.

Deelnemers

Het Zeeuws Palet wordt vormgegeven en draaiende gehouden door het bestuur. Een aantal mensen dat vanuit de Schelde bij het eerste initiatief betrokken was, zit nu twintig jaar later nog steeds in het bestuur. Ze zijn al die jaren belangrijke trekken van de vereniging geweest. Een van hen, dhr. Aerssens, is vanaf het eerste begin gekozen als voorzitter, en is dit jarenlang gebleven. Inmiddels heeft hij het voorzitterschap overgedragen, maar als bestuurslid is hij nog steeds zeer actief en met zijn twintig jaar bestuurservaring pikt hij alle taken en werkzaamheden op die niet onder de reguliere functies vallen.

Sinds de oprichting heeft het bestuur altijd uit zeven personen bestaan, allen kunstbeoefenaars in hun vrije tijd, allen op vrijwillige basis, gedreven door de behoefte elkaar te ondersteunen en naar buiten te treden met hun werk.

In de loop der tijd is de samenstelling van het bestuur enigszins veranderd. Nieuwe bestuursleden, afkomstig uit het ledenbestand, worden benoemd op basis van hun eigen (bestuurs)kwaliteiten en de diversiteit in de samenstelling van het bestuur.

In de beginjaren heeft een persoonlijke conflictsituatie tussen twee bestuursleden tot een grillige sfeer en een dreigende escalatie geleid. Een van de desbetreffende bestuursleden moest het veld ruimen. Vier jaar geleden ontstond er wederom een persoonlijke conflictsituatie. Deze keer escaleerde de zaak wel, met het gevolg dat er geen besluiten meer genomen werden en nieuwe activiteiten uitbleven. Na wederom het vertrek van een

bestuurslid, keerde de goede sfeer terug en konden de werkzaamheden weer worden voortgezet. Sindsdien wordt bij het benoemen van nieuwe bestuursleden ook nadrukkelijk gelet of hij of zij binnen de cultuur past. De sfeer en cultuur binnen het bestuur zijn belangrijke factoren gebleken voor haar voortbestaan en daadkracht.

Drie jaar na de oprichting kende het Zeeuws Palet tussen de honderd en honderddertig leden, en sindsdien is dit behoorlijk constant gebleven. Op het moment van schrijven zijn dat er 112. De leden zijn vrijwel allemaal tussen de 55 en 75 jaar, en de meeste zijn vrouwelijk. Het zijn vooral de mensen die door pensionering of gebruikmakend van de VUT-regeling, de ruimte, rust en vrije tijd krijgen zich op actieve wijze met kunst bezig te houden. Van het huidige bestand is ongeveer tachtig procent al sinds de beginjaren lid van het Zeeuws Palet. Een prachtig signaal dat de tevredenheid onder de deelnemers groot is, maar eveneens een waarschuwingsteken, aangezien de ouderdom van het ledenbestand de vereniging ook kwetsbaar maakt.

Van een echt wervingsbeleid om tot nieuwe leden te komen is geen sprake. Het is vooral de mond-tot-mondreclame en naamsbekendheid die nieuwe mensen aantrekt.

Mensen kunnen niet zomaar lid worden van het Zeeuws Palet, er gaat een ballotage aan vooraf. Hoewel je hobbyist bent, dus geen professioneel kunstenaar, dien je wel over voldoende technische kwaliteiten en een eigen stijl te bezitten. Een speciale selectiecommissie beoordeelt dit, aan de hand van de gemaakte werken van een aspirant-lid. Men wil ervoor waken een club voor "Ravensburg kunstenaars" te worden: "Mensen die menen kunstenaar te zijn door vakjes in te kleuren zijn niet welkom. Er wordt nadrukkelijk gelet of de kunstenaar een eigen stijl heeft. Maar, je hoeft heus geen uitzonderlijk talent te zijn." Een toelating tot de vereniging betekent dat er respect is voor hetgeen iemand maakt, wat de leden dan ook trots doet zijn op hun lidmaatschap.

Belangrijkste reden voor mensen om lid te worden en te blijven is het met anderen delen van hun hobby. De atelierbezoeken zijn ware marktplaatsen waar kennis en ervaring worden uitgewisseld, waar men elkaar stimuleert en inspireert, waar nieuwe technieken worden aangeleerd en waar ook de gezelligheid een belangrijke rol speelt.

Draagvlak

Uiteraard wordt er geëxposeerd, zowel in particuliere als in openbare ruimtes. Er worden speciale

'kunstmarkten' georganiseerd, waarmee in verschillende Zeeuwse steden op publieke plaatsen, tussen de winkels, op de stadspaleizen, marktkramen worden neergezet waar leden hun eigen werk laten zien, en een kijkje in de eigen keuken tonen door ter plekke te schilderen, tekenen of te beeldhouwen. Met name winkeliersverenigingen reageren hier enthousiast op en vragen om herhaling, aangezien de kunstmarkten zorgen voor een extra toeloop naar de winkels.

Het Zeeuws Palet is verbonden aan de overkoepelende organisatie Z.S.A. (Zuidelijke Samenwerking Amateurs). De Z.S.A. wil gezamenlijk de dialoog aangaan met andere Zuid-Nederlandse organisaties die beoefening van vrijetijdskunsten stimuleren; om te leren van elkaars werkwijzen, visies en ideeën.

Vanuit het provinciaal overkoepelend orgaan SCOOP, Zeeuws Instituut voor Zorg, Welzijn en Cultuur, wordt sinds een jaar professionele ondersteuning geboden, met name om het draagvlak onder officiële instanties, gemeentes en Provincie te vergroten.

Het Zeeuws Palet spant zich in om tot nieuwe samenwerkingsverbanden te komen, ter vergroting van de kansen op subsidietoekenning en benutting van de raakvlakken met andere culturele organisaties. Gedacht wordt aan het geven van workshops bij educatieve centra en het laten verkopen van de 'beste' werken bij galerieën. De oorspronkelijke negatieve houding van professionele kunstenaars is inmiddels verdwenen, maar van een echt coöperatieve houding is nauwelijks sprake. Het ware enthousiasme krijgt het Zeeuws Palet nog steeds van haar leden. Zij zijn de echte dragers.

Begeleiding

In feite is het bestuur autodidactisch. Met vallen en opstaan hebben de bestuursleden de vaardigheden onder de knie gekregen die noodzakelijk zijn om de vereniging draaiende te houden. Ze blijken tot dusver prima in staat het hoofd boven water te houden, hoewel ze hier en daar wel enige vrijwillige ondersteuning hebben gekregen. Zo hebben ze bij het opstellen van de statuten hulp gehad van een kunstminnende notaris uit Vlissingen.

Sinds een jaar krijgt het bestuur professionele begeleiding vanuit SCOOP. Er worden vrijblijvende adviezen gegeven en ideeën aangedragen, met name voor het opstellen van subsidieaanvragen, nieuwe methodes om geld te verwerven en mogelijkheden voor samenwerkingsverbanden, aangezien vanuit belangrijke subsidieverstrekkingen zoals Provincie en gemeenten steeds meer eisen worden gesteld aan de mate waarin het Zeeuws Palet samenwerkt met andere organisaties. De begelei-

ding vanuit SCOOP wordt met open armen ontvangen, maar uiteindelijk staat de zelfredzaamheid van het bestuur centraal.

Organisatie en werkwijze

Het Zeeuws Palet is een vereniging. Voornaamste reden voor deze keuze is dat de bestuursleden niet hoofdelijk aansprakelijk gesteld kunnen worden. Het bestuur van het Zeeuws Palet organiseert één keer per jaar een ledenvergadering. Hierdoor komen de voornaamste wensen van de leden naar voren en op basis daarvan worden de belangrijkste besluiten voor het volgende jaar genomen. Dit tot grote tevredenheid van de leden. Daarnaast bezoekt het bestuur twee jaarvergaderingen met de andere bestuursverenigingen voor vrijetijdskunstenaars, verbonden aan het Z.S.A.

Besluitvorming in het bestuur vindt democratisch plaats op basis van consensus. Kritiek mag geuit worden maar verdient wel nuance, en is bij voorkeur niet op de persoon zelf gericht.

De taakverdeling is in de loop der jaren uitgekristalliseerd. Het zevenkoppig bestuur bestaat nu uit een voorzitter, een penningmeester, een secretaris, een subsidie-adviseur, een evenementenorganisator, een PR.-functionaris en een notulist. Al de werkzaamheden die niet direct onder deze functies vallen worden voornamelijk verricht door de oud-voorzitter.

Het bestuur heeft geen beschikking over een kantoor; het vergadert bij de bestuursleden thuis, en ziet dit nadrukkelijk als een manier om de positieve cultuur die er heerst in stand te houden.

Het bestuur informeert haar leden door het uitgeven van een nieuwsbrief, een eigen website, specifieke correspondentie betreffende de activiteiten en door middel van de ledenvergaderingen.

Voorheen bracht men twee keer per jaar een clubblad uit, maar vanwege de te hoge kosten wordt deze tegenwoordig alleen via de website gepubliceerd.

Het Zeeuws Palet heeft de beschikking over twee ateliers. Het atelier in Goes wordt een aantal uur per week gehuurd, en is op die tijden voor ieder lid beschikbaar om in te werken. Tot een jaar of drie geleden huurde men ook in Middelburg een atelier-ruimte met dezelfde (beperkte) mogelijkheden voor de leden. Via een subsidie vanuit de Provincie kon het Zeeuws Palet echter de beschikking krijgen over een eigen open atelier in Vlissingen, wat heeft doen besluiten de huur in Middelburg te beëindigen. Sindsdien beschikt het Zeeuws Palet over een (door de Provincie betaalde) eigen ruimte, dat voor ieder lid op ieder moment toegankelijk is. Geleidelijk aan hebben de leden zichzelf enigszins

georganiseerd, met name door elkaar op te zoeken en in groepsverband gebruik te maken van het atelier, zonder elkaar daarbij in de weg te lopen.

Daarnaast worden voor de leden diverse, en over het algemeen goed bezochte, activiteiten georganiseerd, zoals workshops, lezingen, filmavonden, speciale kunstreizen en werkbijeenkomsten met deskundigen.

Financiën

Het Zeeuws Palet heeft de beschikking over een eigen budget. Daarmee worden de structurele kosten van de vereniging gedekt. Belangrijkste kostenpost is de huur van het atelier in Vlissingen, ten bedrage van ongeveer € 500 per maand. Daarnaast zijn de nieuwsbrief, het website-beheer en de huur van de atelierruimte in Goes structurele kostenposten.

Inkomsten worden verworven via de contributiegelden van de leden, gelden van donateurs, enkele sponsorgelden en subsidies van Provincie en de gemeente Middelburg. Met name de subsidie van de Provincie speelt een belangrijke rol. Het bestuur dacht aanvankelijk dat de huur van het atelier in Vlissingen (de grootste kostenpost) jaarlijks door de Provincie gesubsidieerd zou worden. Onlangs is echter gebleken dat het slechts om een startsubsidie ging (f12.000), waarmee van een jaarlijkse dekking van de huur geen sprake meer kan zijn en het atelier met sluiting wordt bedreigd. Ter tegemoetkoming wordt nu vanuit de Provincie nog een afbouwsubsidie verstrekt en in de energiekosten van de ruimte voorzien, zodat het Zeeuws Palet tot 2004 met een sluitende begroting kan werken. Inmiddels is een subsidie vanuit de gemeente Middelburg toegezegd, maar dat is niet voldoende. Er zullen nu ook andere gemeentes worden aangeschreven, maar het resultaat daarvan is nog onduidelijk.

Op andere wijzen inkomsten verwerven is niet eenvoudig. Men heeft in het verleden bewust gekozen de contributie laag te houden (€ 35,-), om zo de financiële drempel voor leden te beperken. Kosten van uitstapjes en andere eenmalige activiteiten worden niet uit contributiegelden bekostigd; deelnemende leden betalen daar afzonderlijk voor. Ook de materialen die zij gebruiken betalen zij zelf. Het op deze wijze in stand houden van een lage contributie houdt met name de bijna vijftig procent 'slappende' leden binnenshuis. Deze leden betalen wel contributie maar maken niet tot nauwelijks gebruik van de ateliers. Het verhogen van de contributie zal waarschijnlijk betekenen dat juist deze leden zullen afhaken.

Nieuwe initiatieven om inkomsten te verwerven lig-

gen inmiddels op de plank. Zo gaat men op zoek naar nieuwe sponsors, met name in het midden- en kleinbedrijf. Gedacht wordt aan het organiseren van een veiling van kunstwerken van de leden, waarvan de helft van de opbrengst naar het budget van het Zeeuws Palet gaat en de andere helft naar de maker van het geveilde stuk. Ook zijn er plannen om tot oprichting over te gaan van de 'Vrienden van het Zeeuws Palet'. De vrienden betalen jaarlijks een donatie en kunnen in ruil daarvoor een jaar lang een kunstwerk naar keuze in bruikleen nemen.

Indien de vereniging echt in nood komt, heeft de penningmeester nog een kleine buffer achter de hand.

Ontwikkelingen

De vereniging mag geslaagd worden genoemd. Al twintig jaar benutten de leden van het Zeeuws Palet de mogelijkheden zich verder te ontwikkelen in hun kunstbeoefening, daarbij elkaar ondersteunend en gebruikmakend van elkaars kennis en ervaring. Werken die anders binnenskamers zouden blijven, worden geëxposeerd en de leden zijn trots op hetgeen ze maken. Als belangrijkste redenen voor het succes noemen dhr. Grisel en dhr. Aerssens de constante lage contributieprijzen en het zoveel mogelijk tegemoetkomen aan de wensen van de leden. Maar in feite is het de gedrevenheid van de bestuursleden van toen en nu die de vereniging draaiende heeft gehouden.

Grootste onzekerheid voor de nabije toekomst is het al dan niet aan kunnen houden van het eigen atelier in Vlissingen. Het verwerven van andere inkomstenbronnen dan de tot nog toe gebruikelijke

is noodzakelijk. De begeleiding die zij daarbij krijgen van SCOOP is van groot belang.

Een aantal leden is inmiddels deskundig genoeg om zelf workshops te gaan geven. Dit scheelt uiteraard in de kosten en sluit ook prima aan bij de hoofddoelstelling van het Zeeuws Palet. Daarnaast wil men gaan kijken naar de mogelijkheden voor een integrale aanpak met verschillende kunstvormen, tijdens exposities en werkdagen raakvlakken zoeken met andere kunsten, zoals toneel of muziek. Draagvlakken verbreden en nieuwe kansen aanboren, dat zal waarschijnlijk het motto voor de toekomst moeten zijn.

Informatie

Het Zeeuws Palet
Mevr. W. van Nassau, voorzitter
Boulevard Bankert 202
4382 AC Vlissingen
Tel. (0118) 413 024

Dhr. R. Grisel, redactie nieuwsbrief & website
Zaanstraat 46
4388 TD Oost-Souburg
Tel. (0118) 464 686

Dhr. J. Aerssens, beheer atelier
De Walestraat 4
4371 CD Koudekerke
Tel. (0118) 551 515

Verdere informatie op de website
<http://people.zeelandnet.nl/cn.palet/Persoonlijke%20webpagina.htm>

E-mail cn.palet@zeelandnet.nl